

Klima- og miljødepartementet

postmottak@kld.dep.no

16.10.2023

Innspill til helhetlige forvaltningsplaner for norske havområder

WWF Verdens naturfond takker for muligheten til å komme med innspill til regjeringens arbeid med oppdatering av de helhetlige forvaltningsplanene for norske havområder.

Vi står midt i en klimakrise og i en naturkrise. Nå må vi svare på Naturavtalen og andre internasjonale forpliktelser med å få på plass gode systemendringer slik at målene i avtalen faktisk kan nås.

Forvaltningsplansystemet for norske havområder var tidlig ute med å etablere et tverrfaglig kunnskapsgrunnlag – blant annet gjennom en involverende prosess. Vi skulle gjerne sett at forvaltningsplanene i enda større grad faktisk la grunnlaget og overordnede føringer for hvordan forvaltning av havnæringene gjennomføres.

Vi ser at både klimakrisen og naturkrisen påvirker våre egne havområder - og at miljømål satt i forvaltningsplanene frem til nå ikke har blitt nådd. Flere arter og leveområder i norske farvann er i dårlig tilstand og den totale påvirkningen fra menneskeskapte aktiviteter øker. Naturavtalen innebærer at vi må ta bedre vare på havområdene våre og å bevare betydelig større havområder enn det vi gjør i dag. Også her i Norge.

Marin arealplanlegging

Samtidig som vi må ta bedre vare på dyreliv og økosystemer, skal både eksisterende og nye næringer benytte større deler av norske havområder. Et eksempel på en ny storsatsing er havvindindustrien. WWF mener at det må på plass en helhetlig tverrsektoriell marin arealplanlegging dersom vi skal lykkes i å oppnå en sameksistens mellom næringer og en sameksistens mellom næringer og naturen i norske havområder. En slik marin arealplanlegging hører hjemme i forvaltningsplansystemet. Marine arealplaner er slik WWF ser det, en hovednøkkel for å løse både klimakrisen og naturkrisen – og det vil også gi mye mer forutsigbarhet for næringslivet.

I dag er forvaltes ulike næringers arealbruk uavhengig av hverandre. Dette gjør det vanskelig å sikre at det tas godt nok hensyn til natur og klima ved aktivitet, og at arealene brukes på en samfunnsøkonomisk fornuftig måte. Kun gjennom å videreutvikle de helhetlige forvaltningsplanene for norske havområder med marine arealplaner, vil det være mulig å oppnå:

- målene som er satt i Naturavtalen
- forpliktelsene gjennom havpanelet
- å bedre miljøtilstanden for norske havområder og samtidig utvikle morgendagens bærekraftige havnæringer

Forvaltningsplanene må sette områdespesifikke rammer for alle typer virksomhet i norske havområder. Rammene skal omfatte både næringer som kan sameksistere, næringer som trenger eksklusiv bruk, og områder som skal vernes og bevares.

Etablering og tildeling av areal for ny aktivitet, som gruvedrift på havbunnen, bør utsettes inntil helhetlige marine arealplaner er inkludert og implementert gjennom oppdateringen av forvaltningsplanene for norske havområder. Avsetting av områder til havvind, fiskeri, havbruk, marint vern og annen bruk kan ikke gjøres bilateralt mellom departement fra sak til sak, men derimot trengs det en helhetlig tilnærming og en god, overordnet koordinering.

Derfor må forvaltningsplanene i 2024 slå fast at det skal komme på plass marine arealplaner som en del av forvaltningsplansystemet, og legge et løp for å implementere disse.

Særlig verdifulle og sårbare områder og marint vern

Aktiviteten og interessen for havet øker betraktelig. Da er det viktig at andre prosesser tar hensyn til arbeidet med en ny havmiljølov, arbeidet med å etablere flere og bedre marine verneområder og arbeidet med marine arealplaner som må komme.

WWF mener særlig at alle områder som er definert som særlig verdifulle og sårbare områder (SVOer) må utredes med tanke på marint vern etter naturmangfoldloven (innenfor 12 nautiske mil) og kommende havmiljølov (utenfor 12 nautiske mil) før det eventuelt kan åpnes for aktivitet i disse. Det er også viktig å se på eksisterende aktivitet i SVOene slik at ny kunnskap om klima og naturverdiene i disse områdene blir tatt hensyn til og justert for.

Ingen ny aktivitet bør tillates i områder definert som særlig verdifulle og sårbare områder (SVO) før disse er utredet med tanke på marint vern etter naturmangfoldloven.

I tillegg er det avgjørende at de oppdaterte forvaltningsplanene følger Havforskningsinstituttets anbefalinger om hva som skal defineres som en SVO og hvor disse skal ligge. SVOene må nemlig etableres utfra hvilken natur som faktisk er i området og ikke utfra hvilken aktivitet som ønskes. Sagt med andre ord – naturen ligger der den gjør og det kan ikke overkjøres politisk.

Oppfølging

Det er ikke noe poeng med forvaltningsplaner om det ikke er kapasitet i miljøforvaltningen til å arbeide med havforvaltning. Det siste året har for eksempel Norges vassdrags- og energidirektorat fått betydelige ressurser til å arbeide med havvind. Vi kan ikke se noe tilsvarende for miljøforvaltningen, selv om antallet oppgaver, antallet næringer og behovet for havkapasitet har økt eksponentielt.

WWF mener det derfor er på tide at regjeringen finner ressurser til å få på plass flere folk til å arbeide med havforvaltning hos miljømyndighetene, slik at vi kan sikre naturverdiene i norske havområder og å skaffe oss verdens beste helhetlige forvaltningsplaner. Forvaltningsplaner med marin arealplanlegging som verktøy vil bidra til å løse både klimakrisen og naturkrisen, og samtidig utvikle et bærekraftig næringsliv som bidrar til å nå bærekraftsmålene. Norge må prioritere å følge opp den globale naturavtalen og å faktisk nå miljømålene som er satt gjennom de kommende forvaltningsplanene for norske havområder.

Med vennlig hilsen
for WWF Verdens naturfond

Fredrik Myhre
Leder for havteamet
fmyhre@wwf.no